

KONFERENSSI LIITTYMISESTÄ
EUROOPAN UNIONIIN
– MONTENEGRO –

Bryssel, 13. joulukuuta 2024
(OR. en)

AD 28/24

LIMITE

CONF-ME 14

LIITTYMISTÄ KOSKEVA ASIAKIRJA

Asia: EUROOPAN UNIONIN YHTEINEN KANTA
– Luku 20: Yritys- ja teollisuuspolitiikka

EUROOPAN UNIONIN YHTEINEN KANTA

Neuvotteluluku 20: Yritys- ja teollisuuspolitiikka

Tämä Euroopan unionin kanta on muodostettu Montenegron liittymiskonferenssia koskevan Euroopan unionin yleisen kannan (AD 23/12 CONF-ME 2) perusteella ja erityisesti seuraavia liittymiskonferenssissa hyväksytyjä neuvotteluperiaatteita (AD 20/13 CONF- ME 16) noudattaen:

- osapuolten jostakin neuvotteluluvusta aiemmin esittämä näkemys ei vaikuta muista luvuista mahdollisesti muodostettavaan kantaan;
- neuvottelujen kuluessa eri luvuista aikaansaatuja sopimuksia, edes osittaisia sopimuksia, ei voida katsoa lopullisiksi ennen kuin asiassa on päästy kokonaisratkaisuun;

Euroopan unionin kanta perustuu myös neuvottelukehyksen 24, 28, 41 ja 44 kohdassa esitettyihin vaatimuksiin.

EU kannustaa Montenegroa jatkamaan lainsäädäntönsä mukauttamista EU:n säännöstöön sen tosiasiallisen täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan varmistamiseksi ja kehittämään jo ennen liittymistä politiikkoja ja välineitä, jotka vastaavat mahdollisimman tarkasti EU:n politiikkoja ja välineitä. Samalla se toteaa, että uutta säännöstöä saattaa tulla voimaan ennen liittymistä.

EU panee merkille, että Montenegro hyväksyy kannassaan AD 7/13 (CONF-ME 5) ja sen lisäyksessä AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) lukua 20 koskevan säännöston sellaisena kuin se oli voimassa 12. joulukuuta 2024 ja ilmoittaa voivansa panna sen täytäntöön siihen päivään mennessä, jona se liittyy Euroopan unioniin.

Yritys- ja teollisuuspolitiikan periaatteet

EU panee merkille, että Montenegro on hyväksynyt ja pannut täytäntöön tai panee parhaillaan täytäntöön useita strategioita, joilla tuetaan yritys- ja teollisuuspolitiikkaa.

EU panee merkille, että Montenegro on hyväksynyt kolme teollisuuspoliittista strategiaa – vuosiksi 2016–2020 (IP 2020), vuosiksi 2019–2023 (IP 2023) ja elokuussa 2024 vuosiksi 2024–2028 (IP 2028). EU panee lisäksi merkille, että ulkopuolisen arvioijan suorittama vuoden 2023 teollisuuspoliittisen strategian loppuarviointi osoitti sen täytäntöönpanon tuottaneen selkeitä tuloksia.

EU panee merkille, että IP 2028 on laadittu EU:n teollisuuspolitiikassa vahvistettujen periaatteiden ja komission tiedonannoissa COM(2010) 614, COM(2012) 582, COM(2017) 479 ja COM(2020) 102, sellaisina kuin ne ovat päivitettyinä asiakirjalla COM(2021) 350, esitettyjen suuntaviivojen mukaisesti. EU panee merkille, että hallitus hyväksyi IP 2028:n yhteistyössä Montenegron investointikehityssrahaston, tilastolaitoksen, kauppakamarin ja Montenegron työnantajien liiton kanssa monenlaisten sidosryhmien julkisen kuulemisen jälkeen. EU toteaa lisäksi, että IP 2028:ssa otetaan huomioon Montenegron älykkään erikoistumisen strategian merkitykselliset periaatteet ja tavoitteet.

EU panee merkille Montenegron toimittamat tiedot, joiden mukaan IP 2028:n seuranta ja arviointi koostuvat seurantamekanismista, johon sisältyy puolivuositainen/vuosittainen toimintasuunnitelma, ja viimeisen täytäntöönpanovuoden arvioinnista. EU kannustaa Montenegroa laatimaan monivuotisia toimintasuunnitelmia ja toimittamaan jatkossakin komissiolle säännöllisesti täytäntöönpanokertomuksia. Lisäksi EU kehottaa Montenegroa sisällyttämään niihin nimenomaisesti politiikkoja ja toimia, joilla pyritään vähentämään strategisia riippuvuuksia erityisesti kriittisillä aloilla, jotta voidaan vahvistaa IP 2028:n kattavuutta.

EU panee merkille Montenegron sitoumuksen parantaa yrityspoliittista kehystään ja liiketoimintaympäristöä muun muassa hyväksymällä peräkkäisiä strategioita pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) kehittämiseksi, pk-yrityksille suunniteltujen julkisten palvelujen laadun parantamiseksi sekä yritysten toimilupien ja rahoituksen saannin alalla. EU panee lisäksi merkille, että Montenegron pk-yritysten määritelmä on yhdenmukainen komission suosituksessa C(2003) 361 olevan EU:n pk-yritysten määritelmän kanssa.

EU panee merkille, että Montenegro on myös noudattanut EU:n politiikkoja, joilla pyritään kehittämään naisyrittäjyyttä ja elinikäistä yrittäjyyskasvatusta, ja hyväksynyt strategioita ja toimentasuunnitelmia näillä aloilla.

EU panee merkille Montenegron pyrkimykset parantaa edelleen liiketoimintaympäristöä ja yrityspoliittikkaa hyväksymällä vuosiksi 2024–2026 ohjelman epävirallisen talouden tukahduttamiseksi ja käynnistämällä kattavia uudistuksia valtio-omisteisten yritysten alalla. EU kannustaa Montenegroa jatkamaan näiden tärkeiden uudistusten oikea-aikaista täytäntöönpanoa erityisesti Länsi-Balkanin kasvusuunnitelmaan liittyvän äskettäin hyväksytyn Montenegron uudistusohjelman puitteissa.

EU odottaa Montenegron panevan edellä mainitun teollisuuspoliittisen strategian kaikilta osin täytäntöön ja kehottaa Montenegroa antamaan sille säännöllisesti tietoja yritys- ja teollisuuspolitiikan periaatteiden osalta tapahtuneesta kehityksestä ja toteutetuista toimista.

Yritys- ja teollisuuspolitiikan välineet

EU panee merkille, että Montenegro on osallistunut useiden vuosien ajan yrittäjyyttä, kilpailukykyä ja innovointia tukeviin EU:n ohjelmiin. Montenegro osallistui kilpailukyvyn ja innovoinnin puiteohjelmaan 2007–2013 kuuluvaan yrittäjyyden ja innovoinnin ohjelmaan sekä yritysten kilpailukykyä ja pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskevaan ohjelmaan 2014–2020 (COSME).

EU on tyytyväinen Montenegron osallistumiseen EU:n sisämarkkinaohjelmaan, jossa keskitytään kolmeen sen pilareista (sisämarkkinoiden parantaminen, pk-yritykset, kuluttajat). Tässä yhteydessä EU toteaa, että osallistuminen Yritys-Eurooppa-verkoston sisämarkkinaohjelman puitteissa on erityisen merkityksellistä Montenegron pk-yritysten kehittämisen kannalta. EU kehottaa Montenegroa jatkamaan kansainvälisten kumppanuuksien kehittämistä teollisuuden ekosysteemeissä ja klusteriverkostoissa.

EU toteaa, että Montenegro on kehittänyt joukon kansallisia välineitä ja perustanut täytäntöönpanovirastoja tarjoamaan taloudellista tukea ja palveluja yrityksille. EU panee merkille, että Montenegron investointien edistämisrahasto (IDFM) toimii mekanismina, jolla helpotetaan pk-sektorin rahoituksen saantia yhteistyössä Euroopan investointipankin ja Euroopan neuvoston kehityspankin kanssa. EU toteaa lisäksi, että IDFM on tarkoitus muuttaa Montenegron kehityspankiksi ja että se tarjoaa muun muassa vientivakuutuksia maan talouden toimijoille. EU panee myös merkille, että parhaillaan ollaan perustamassa valtion tukemaa luottotakuurahastoa, joka parantaisi entisestään yritysten, myös startup-yritysten ja naisyritysten, mahdollisuuksia saada rahoitusta, ja kannustaa Montenegroa saattamaan tämän toimen päätökseen.

EU panee merkille, että Montenegro on juuri hyväksynyt taloudellisten velvoitteiden täyttämisen määräaikoja koskevan lain, joka on mukautettu kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta annettuun direktiiviin 2011/07/EU. EU kehottaa Montenegroa toimittamaan Euroopan komissiolle säännöllisesti tietoja lain täytäntöönpanosta.

EU kannustaa Montenegroa varmistamaan edelleen, että kansalliset viranomaiset ja asiaankuuluvat elimet jatkavat lainsäädännön mukauttamista unionin säännöstöön ja sen tosiasiallista täytäntöönpanoa liittymispäivään asti, ja kehottaa Montenegroa tiedottamaan EU:lle säännöllisesti yritys- ja teollisuuspolitiikan välineiden kehityksestä.

Alakohtaiset politiikat

Koska matkailu on Montenegron talouden keskeinen ala, jonka osuus BKT:stä on lähes 30 prosenttia, EU toteaa, että on olemassa matkailun kehittämisstrategia vuosiksi 2022–2025 ja että se liittyy maan älykkään erikoistumisen strategiaan, jossa kestävä matkailu ja terveysturismi kuuluvat valittuihin erikoistumisaloihin. EU panee tässä yhteydessä merkille, että matkailutarjonnan monipuolistaminen, uusien teknologioiden soveltaminen ja digitalisointi matkailuyrityksissä sekä sitoutuminen kestävän ja vihreän matkailun kehittämiseen ovat alan ohjaavia periaatteita tulevina vuosina.

EU kannustaa Montenegroa jatkamaan strategisten politiikkojen kehittämistä eri aloilla ja sisällyttämään EU:n nykyiset toimintaperiaatteet näihin strategioihin.

* * *

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen EU toteaa, että tässä vaiheessa tämä luku ei edellytä lisäneuvotteluja.

Koko neuvottelujen ajan seurataan, missä määrin kansallinen lainsäädäntö on mukautettu unionin säännöstöön ja miten säännösten täytäntöönpanossa on edetty. EU korostaa kiinnittävänsä erityistä huomiota kaikkien edellä mainittujen seikkojen seurantaan muun muassa sen varmistamiseksi, että Montenegrolla on hallinnolliset valmiudet sekä valmiudet saattaa päätökseen lainsäädäntönsä mukauttaminen kaikilla tähän lukuun kuuluvilla aloilla. Erityisesti on otettava huomioon tämän luvun yhteydet muihin neuvottelulukuihin. Lopullinen arvio Montenegron lainsäädännön yhdenmukaisuudesta unionin säännösten kanssa ja sen valmiudesta panna säännöstö täytäntöön voidaan tehdä vasta neuvottelujen myöhemmässä vaiheessa. Kaikkien niiden tietojen lisäksi, joita EU saattaa vaatia tätä lukua koskevia neuvotteluja varten ja jotka on toimitettava konferenssille, EU kehottaa Montenegroa toimittamaan vakautus- ja assosiaationeuvostolle säännöllisesti yksityiskohtaisia kirjallisia tietoja siitä, miten unionin säännösten täytäntöönpanossa on edetty.

Kaikki edellä mainitut seikat huomioon ottaen EU palaa tarvittaessa tähän lukuun myöhemmin.

EU panee merkille, että Montenegro hyväksyy kannassaan AD 7/13 (CONF-ME 5) ja sen lisäyksessä AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) lukua 20 koskevan säännösten sellaisena kuin se oli voimassa 12. joulukuuta 2024 ja ilmoittaa voivansa panna sen täytäntöön siihen päivään mennessä, jona se liittyy Euroopan unioniin. EU panee lisäksi merkille, että Montenegro ilmoittaa jatkavansa lainsäädäntönsä mukauttamista unionin säännöstöön ja voivansa panna sen täytäntöön siihen päivään mennessä, jona se liittyy Euroopan unioniin.

Lisäksi EU muistuttaa, että 12. joulukuuta 2024 ja neuvottelujen päättymisen välillä saatetaan hyväksyä uutta säännöstöä.